

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nr. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și strălătitate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrise nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Andrieu Șaguna.

Azi biserica română dreptmăritoare de răsărit serbează în amintirea Marelui Andreiu, a mitropolitului care a fost Moise al tuturor românilor... Pentru că el nu numai a restaurat mitropolia gr.-orientală română scoțându-ne de sub patriarhia sârbescă și înzestrându-ne cu cea mai frumoasă autonomie, dar în vremurile mari dela 1848 a fost cârmuitorul politicii neamului întreg. Înțelepciunii lui fără pereche și dragostei lui de neam avem să-i mulțumim, că ne-am găsit atunci cărarea pe care plecând, am ajuns să putem înscrie în istoria națională ziua de 315 Maiu și d'aci încolo să ne impunem ca popor de seamă, din turmă de iobagi ce eram. Șa tras marele Șaguna brazdă atât de adâncă în viața noastră politică, încât veacuri d'arândul brazda trasă are să fie alvia întregii noastre activități naționale.

Instituțiunile bisericesti ce avem, sunt toate opera lui. Tradiția în politica națională se întrupează par'că în luminoasa sa figură.

Cuvine-se dar, ca întreaga suflare românească să serbeze ziua lui Andreiu, ca Duminică în toate bisericile să se preamărească numele său și să ne rugăm pentru odihna sa de veci.

Odihnit are să fie însă sufletul său iar noi vrednici ne vom arăta de Șaguna numai păstrând și înmulțind comorile ce ne-a lăsat.

Mitropolit și episcopi, cari luptelor purtate de Șaguna au să mulțumească strălucirea tronului lor, mai ales în împrejurările grele ce străbatem să-și reîmprospeteze titanica strădanie a lui Șaguna și oțelindu-se din pătrunderea duhului marelui arhiereu, să veghizeze ca prin nimic să nu se știrbească ori să fie pusă în umbră scumpa moștenire.

Și cum se apropie suta de ani dela nașterea lui Șaguna, potrivit hotărârii luate de congresul național bisericesc, chiar de pe acum să ne gândim și măsuri să luăm pentru ca serbarea lui Andreiu să fie în anul viitor demnă de mărirea lui.

Mormântul dela Reșinar fie Meca tuturor românilor, căci veacuri vor trece și figură mai strălucită nu va împodobi istoria neamului românesc. Iar viața națională vom avea numai câtă vreme vom păstra așezămintele ce ne-a lăsat și ne vom conduce de învățăturile alese ce a propovăduit marele Andreiu!

Res Polonicae.

De Vasile Pârvan.

Ultimile proiecte de legi aduse de guvern în parlamentul german cu scop de a apăra Prusia răsăriteană de cotropirea slavă au adus din nou chestia polonă pe primul plan al scenei politice. Ce-i dreptul e vorba de o lege strașnică îndreptată asupra proprietății din Marca răsăriteană a imperiului: statul să aibă dreptul de a face — în interesul public (național-german!) — exproprieri de terenuri spre a dispune apoi de ele cum va crede de cuviință. Cauza acestui îndrăzneț amestec al Statului în afacerile particularilor e faptul că de-o bucată de vreme moșie după moșie trecea din mâinile nemților în ale polonilor, aceștia din urmă oferind marilor proprietari germani totdeauna prețuri mult mai bune decât conaționalii acestora, chiar cu sacrificii mari bănești întrucât nu rar dădeau pe moșie mai mult decât făcea pentru a o vede în mâni polone. Proiectul de lege privește, formal, întreaga mare proprietate din Marca-de-Răsărit. În fond însă e îndreptat împotriva polonilor. Asta firește nu se poate ascunde cu nici unul dintre vâleurile diplomatico-parlamentare ale politicii de principii? Reacția din partea polonilor n'a întârziat. În parlamentul austriac slavii au protestat împotriva persecuției fraților lor. În Galiția, cercul activității naționale, politice și culturale, polone, mărfurile germane au fost boicotate. Ultimile știri din Polonia rusească vestesc că marea majoritate a negustorilor din Varșovia au hotărât de asemenea boicotul mărfurilor nemțești și că chiar tovărășiile țărănești polone, de-acolo, nu vor să mai cumpere uneltele de plugărie de fabricație germană.

Față de noua măsură a guvernului prusian toată lumea politică liberală, și în special luptătorii naționaliști din diferitele țări au fost cuprinși de indignare față de împilători și de simpatie față de victime. În rândurile de față aș vrea să arăt că declamațiile sentimentale în gen pur lamartinian din presa anti-prusacă, sunt nefondate. Chestia nu trebuie pusă ca de pildă pentru Schleswig-Holstein ori enclavile nemțești din Ungaria, unde în adevăr naționalitatea străină e împilată și unde danezii ori nemții sunt de fapt victime ale politicii mari ce se duce la centru. Ci în Prusia-de-Răsărit ca și în Ungaria-de-Răsărit chestia stă așa: două neamuri tari se luptă cu puteri egale pentru stăpânirea unei bucăți de pământ, de care e legată existența lor etnică, politică și culturală.

Desigur că multor cititori li-se va părea această formulare cel puțin paradoxală pentru polonii din Prusia. Dacă prin numărul lor românii și celelalte naționalități din Ungaria pot să se lupte piept la piept cu ungurii (deși de fapt nu se prea luptă), apoi în Germania unde patru milioane de poloni

stau în fața a 56 de milioane de nemți, forțele nu mai sunt de fel egale. Dacă n'am ști povestea cu David și Goliat în adevăr am sta la îndoială să privim pe cei doi protivnici ca egal de pregătiți, cel puțin în ce privește susținerea luptei. Povestea amintită ne va ajuta însă mult la înțelegerea dreaptă a lucrului.

Germanii cei mulți sunt față de poloni slabi ca Goliat. Și anume din pricină că poporul prusac care trăește la un loc cu polonii în Răsărit nu ajută de fel străduințele guvernului, ba dimpotrivă aceste străduințe deșteaptă în el o anume simpatie pentru conlocuitorii săi de neam slav, persecutați de cârmuire. E un fapt îndeobște cunoscut de cei ce au stat vreodată de vorbă cu locuitorii din marca răsăriteană că între nemții și polonii incuți domnește cea mai bună înțelegere. Cei mai culți dintre nemți sunt însă creșcuți în sentimente naționale și imperialiste, deci imediat ce ajung funcționari în răsărit intră în conflict ca populația polonă pe care vor s'o desnaționalizeze. Tendinței de desnaționalizare din partea nemților îi răspunde activitatea conștiință națională a intelectualilor poloni. Religia deosebită a celor două nații ajută pe intelectualii poloni ca prin fanatismul catolic să înfierbânte populația polonă împotriva persecutorilor protestanți. Din contractul conștient creat între cele două neamuri reiese activitatea culturală și economică specific polonă din răsărit. Diferite societăți mai ales economice ajută la înflorirea materială a polonilor ca nație deosebită și societățile culturale contribuie la susținere totdeauna vie a sentimentului național. Dar nu prin activitatea aceasta de ordin general cultural sunt polonii mai tari decât nemții. Cauza e alta. Polonii din răsărit n'au a lupta pentru existența națională cu toți germanii ci numai cu germanii din răsărit. Și aceștia sunt numai niște enclave în masa aproape compactă slavă. Prin forța elementară a mulțimei polonii din răsărit disolvă în marea slavă toate insulele de germani rătăciți printre ei.

Colonizarea germană în marca de răsărit a avut rezultate tot așa de strălucite ca și colonizarea ungurească în ținuturile românești. Coloniștii au fost desnaționalizați. La această enormă superioritate a polonilor față de nemți să adaogăm că acum desnaționalizarea în urma luminării poporului nu se mai face mecanic ci conștient și apărarea exercitată de poloni asupra elementului, eterogen e cu atât mai strașnică cu cât acum ea e exercitată și sistematic, și vom înțelege de ce germanii sunt în răsărit în cea mai mare primejdie căci marea slavă nu roade numai insulele din ea ci și țărmlul apusean german din ce în ce mai mult. Și să ne mai gândim la aceea că îndărătul polonilor din Prusia stau cei din Rusia și îndărătul aceluia oceanul întreg slav, și atunci vom pricepe că lupta ce o poartă germanii în răsărit e mult mai tragică pentru ei decât

pentru poloni în ce privește rezultatul ei definitiv.

Dar mi-se va imputa că totuși lupta nu e dreaptă întrucât germanii au la dispoziție puterea enormă a statului pe când polonii luptă numai cu mijloace particulare și restrânse.

La aceasta se poate ușor răspunde. Dacă în ziua de azi statele ar putea lucra după bunul plac al cârmuirii, lucrul ar fi ușor. Dar statele știu de frică. Și anume știu de frica altor state cu care se îndușmănesc și știu mai ales de frica așa zisei opinii publice, care prin presă poate face mare bucluc unei țări agitând spiritele din alte țări împotriva ei așa de mult încât nu se pot porni chiar războaie împotriva țării vinovate. — De aceea Germania nu poate azi nici extermina pe poloni cum făceau românii în multe provincii, nici să-i colonizeze în masă în alte părți căci sunt prea luminați, și chiar izolați în familii tot își păstrează sentimentul național și nici nu pot să-i desnaționalizeze în total fie pe cale vrăjmășească, prin măsuri draconice, căci pe urmă se întâmplă mari neplăceri statului în alte privințe cum am amintit la început, și în sfârșit, astăzi, nici pe cale pașnică, deoarece: 1) sentimentul național e pretutindeni foarte deștept și 2) calea războinică apucată de nemți prin anii 70 a făcut prea multe victime, ca să fie acum părăsită.

Mijloacele de ordin politic intelectual, de apărare prin presă, au fost folosite de poloni cu aceeași consecvență ca de evrei împotriva României. Precum nu e organ evreiesc ori cu elemente evreiești pe tot întinsul pământului, care să nu insulte și să bârfească România la ori care prilej, așa nu e organ cu elemente polone, care să nu pună la cale intrigi și să agite opinia publică a lumii împotriva germanilor și în special a prusienilor. Într-o carte apărută la începutul anului acestuia — *«Randglossen eines Keltisten zum Schulstreik in Posen-Westpreussen und zur Ostmarkenfrage»* profesorul de filologie celtică dela universitatea din Berlin, Heinrich Zimmer a arătat rolul covârșitor ce-l joacă gazetarii de origine polonă în aștirea opiniei publice apusene împotriva Germaniei. Până și în satele pierdute pe coasta Britaniei celtice și în »Țara Gallilor« din Anglia erau răspândite în gazetele scrise în dialectele neo-celtice știri asupra neumanei persecuții a bieților copii poloni din Prusia-răsăriteană? Răul pe care gazetarii de neam polon de pe la marile jurnale din Anglia și Franța l-au pricinuit Germaniei e incalculabil. Francezii și englezii, de obicei neștiind nemțește, lasă grija informației despre nemți pe seama poligloților poloni, cari ca slavi firește au un deosebit talent în învățarea limbilor străine. Toate știrile despre germani sunt dară colorate în felul plăcut polonilor. De aceea de ani de zile împăcarea dintre Anglia și Germania e împiedecată de tonul agresiv și desprețuitor al presei engleze și de aceea în Franța cu toate silințele adevăraților patrioți, ideea *revanșei* trăiește încă așa de puternică.

Prin urmare între germani și poloni nu se întâmplă aceea ce cred politicienii sentimentali și ignoranți din diferitele părți ale lumii, adică sugrumarea celor din urmă de către cei dintâi. Ci se dă o luptă dreaptă, cu mijloace deopotrivă de tari și cu încordări deopotrivă de admirabile.

E luptă frumoasă pentru un teritor de veche cultură germană, de pe când înspre răsăritul păgân plecau expediții nu numai de cucerire ci și de creștinare a barbarilor slavi din actuala Prusie răsăriteană. Marca de răsărit care-și are primele începuturi încă prin secolul al X-lea e un ținut adus la lumina culturai cu muncă și jertfă germană. De aceea nemții sunt dator să-și apere și să-și păstreze aceste părți. Pe de altă parte însă ținutul de răsărit al Prusiei a rămas totdeauna un ținut slav. Pe când la Cracovia domnea Ștefan Batori și departe în miază-noapte, apus și răsărit fâlfaia steagul polon Marca de răsărit a imperiului german era țară polonă. Și veacuri întregi pe pământul acesta au fost stăpâni acei ce-l udau cu sudoarea frunții lor.

Iar atunci când a venit ziua de apoi și țara polonă a fost, prin ticăloșia celor de ai ei, sfâșiată între vecini, atunci bucata de apus, căzută iar sub nemți, a ajuns în cea mai mare primejdie. Căci aici era un popor tinăr și voinic care tocmai se ridică și care în avântul spre viață și mărire nu ține samă de nici un fel de piedici. Prin inerția lor au rezistat însă polonii la desnaționalizare. Azi resistă printr-o luptă conștientă. Lupta lor trezește simpatii pentru porțiile ei epice. Cine o privește mai de aproape vede însă că ea e purtată și de poloni cu aceeași necruțare ca și de germani. Căci așa e lupta pentru trai. Ea nu se dă cu fraze și declamații ci cu fapte. Și faptele sunt de obicei cu ghimpi: ele dor. De o parte ca și de alta.

Dar din această expunere a luptei dintre germani și poloni în Prusia răsăriteană cred că reies anume învățăminte pentru cealaltă luptă național-culturală, pomenită la început: lupta dintre unguri și românii în Ungaria de răsărit. Pentru unii ca și pentru alții e o condiție esențială de viață stăpânirea de fapt a părții răsăritene a țării prin însăși neamul lor. Aceleași drepturi și datorii ca germanii și prusienii au și ungurii și românii. Din nenorocire românii nu-s așa de energici ca polonii, pe când ungurii sunt chiar mai energici decât prusienii. Caracterul în adevăr înălțător al luptei culturale și naționale din Marca de răsărit germană lipsește luptei dintre unguri și români. Pe când unguri ca dl Jancsó Benedek declară cavalereste că față de naționalități nu poate fi nici o concesie dela idealul național maghiar, atâția și atâția români lipsiți de orice demnitate națională se linguseșc pe lângă stăpânitorii de drept ai țării și provovăduesc pacea. Cași cum națiunile, ca și oamenii, n'ar fi făcute tocmai ca să lupte iar nu să vegeteze. Căci din lupta între neamuri răsare focul divin al nemuririi culturale. Din întrecerea pe toate terenurile și prin toate mijloacele se naște semnul deosebit de vrednicie pentru un neam: cultura lui națională. Și numai prin aceasta câștigă un neam dreptul la nemurire în istoria omenirii. Pentru cei slabi și leneși și nevrednici nu e cruțare la judecata de apoi.

Berlin, Decembrie 1907.

Un cuvânt cuminte. Într-o convorbire cu un ziarist ungar P. S. Sa episcopul dr. D. Radu a spus următoarele despre chestia națională:

»Pacea între români și unguri este de dorit și nu întâmpină piedici cu neputință de înlăturat. În scopul acesta trebuie pregătită opinia publică ungurească și românească

de-opotrivă. Nedumeririle și neînțelegerile iscate, în mare parte prin presă în chip meșteșugit, trebuiesc înlăturate.

»Nu-i român în Ungaria care să nu fie de părerea, că în mijlocul mării de slavi suntem *nevoiți la unire cu poporul ungar*. Ar fi orbire să nu înțelegem lucrul acesta.

»Dar terenul trebuie preparat, spiritele trebuiesc pregătite, căci în împrejurările actuale apropierea ar fi cu neputință.

»Pentru o împăcare trebuie bună-voință și nu dintr-o parte numai *ci din amândouă părțile*.

Nu suntem totdeauna prietenii acestor fel de convorbiri și interviewuri de-ale prelaților noștri, dar ne bucurăm că P. S. Sa episcopul Orăzii a spus de data asta un cuvânt cuminte despre puțința de azi a unei împăcări. Dar oare nu eră mai bine să rămâie nespuse cuvintele despre »primejdia slavă«?

Compromisul în Austria votat. În ședința de ieri a camerei din Viena compromisul în discuție generală a fost adoptat de majoritatea camerei.

Camera austriacă pentru maghiari. În camera austriacă chestia națională din Ungaria a fost foarte des dezbătută. Ieri a vorbit deputatul socialist cel Soukup care a zis următoarele:

»Maghiarii vreau să-și arboreze stindardul liberalismului lor pe cimitirul celorlalte națiuni din Ungaria. Pentru trei milioane de slovaci nu s'a ridicat o singură școală pe cheltuiala statului. (Voci: Scandal!). A vorbi slovăcește e trădare de patrie. Eievii dela liceu n'au voie să vorbiască pe stradă slovăcește nici cu părinții lor, căci sunt dați afară din școală. Toate volnicile acestea însă le întrece legea lui Apponyi.

Vorbește apoi de vărsarea de sânge dela Cernova. În Ungaria, zice, se săvârșesc asasinat în numele maghiarizării și biserica își dă binecuvântarea. Pretutindeni în Ungaria domnește corupția cea mai mare.

Dr. Redlich: Volnicia îmblânzită prin corupție. (Răsete).

Soukup: »Nu numai slovaci, dar și celelalte națiuni sunt asuprite. Li întreb pe deputații germani, vreau să rămână privitorii pasivi la tragedia ce ni-se înfățișează în Ungaria, unde două milioane de germani sunt distruși prin o nerușinată politică de betyár-i. Transacțiunea nu poate să fie un salvus conductus al guvernului ungar pentru politica ei de exterminare a naționalităților și socialiștilor. Transacțiunea nu poate să fie prohodul sufragiului universal în Ungaria!« (Aprobări șgomotoase la socialdemocrați).

Oratorul declară apoi că nu primește transacțiunea.

Opinia publică engleză despre Ungaria. Un adevărat prieten al popoarelor asuprite din Ungaria, dl Seton Watson (sub pseudonimul de Scotus Viator) publică de vre-o doi ani articole în marea revistă engleză »The Spectator« arătând adevărata stare de lucruri din Ungaria. Un conte ungar Eszterházy a încercat să desmintă aserțiunile dlui Watson, iar în conferința partidului andrássyist Coloman Széll a spus că este de dorit ca între Ungaria și Anglia să dispară orice antipatie.

Aceste fraze frumoase, dar goale au stârnit însă în marele ziar englez »Daily News« un răspuns neplăcut Ungariei.

Iată ce spune ziarul acesta într'un articol de fond: Discursul acesta dovedește foarte bine cât de folositoare și necesară este critica engleză pentru Ungaria. Toate motivele sentimentale ne îndeamnă să judecăm în mod cât se poate de clement națiunea, care la 1848 a luptat atât de vitejește pentru libertate. Din nefericire însă ungurii n'au învățat să respecte sentimentele naționale ale altor națiuni. Ținta pe față a politicii lor este de a maghiariza și să despoaie prin reforma electorală celelalte naționalități de puterea politică. Opinia publică a Angliei condamnă tendința asta în Ungaria dupăcum ea condamnă și în Prusia și Rusia.

Mai doriți »simpatii« dlor șoviniști?

afară de dl Carp, care singur a făcut rezerve. (Aplauze).

În manifestul dela 12 Martie, se zicea că muncile nu vor putea fi plătite decât după valoarea lor în momentul când ele se execută.

Aceasta implică existența unui organ care să constate aceste valori, pentru că să fie valabile contractele cari le conțin.

Am căutat să încunjurăm cu toate garanțiile acele organe cari constată, iar nu fixează acele prețuri, zic constat, fiindcă alt articol al legii spune clar și formal că în momentul muncilor și cu 15 zile înainte de începerea lor, este lăsat liber jocul prețurilor și poate oricine să se angajeze cu prețul cu care voiește. (Aplauze).

Dlor, voui zice că tot astfel stă și chestiunea maximului arenzii.

Nici nu am avut pretențiunea, nici nu am ajuns la fixarea valorii pământului.

În manifestul din 12 Martie se cetește clar: țărani vor plăti pământurile închiriate lor cu un spor de cel mult o treime peste valoarea acestor locuri după contractul de arenda.

Am exprimat în lege aceste făgăduieli ale manifestului și le-am întins, ce este drept, și la proprietățile nearendate.

Nu înțeleg de ce această măsură, aplicată proprietăților cultivate în regie, ar fi socialistă și primejdiasă pentru stat, pe când ea ar rămânea ne-socialistă și neprimejdiasă când se aplică numai moșilor arendați.

Făcând aceasta, nu am fixat valoarea pământului în mod arbitrar și nu am stânjinit dreapta ei creștere; dar, pur și simplu, am împus o mai dreaptă proporțiune între valoarea plătită de țărani și valoarea plătită de vecinul de alături de dânsul, proprietar sau arendaș mai mare. (Aplauze).

Am împiedecat ca dispozițiunea între aceste 2 valori să ia un caracter uzurar și, făcând aceasta, nu am atins întru nimic sporul natural al valorii pământului, care poate crește și pentru proprietatea mare, cum va crește și pentru proprietatea mică. (Aplauze prelungite).

Este între stipulațiunile legale și între acele teorii ale maximului și minimului de cari suntem acuzați, o distanță atât de colosală de principii și de efect, încât nu e permis, cui va citi cu atențiune legea și va vroi să o discute cu bună credință, să facă confuziune între dânsle. (Aplauze prelungite).

D-lor, am spus aceste stipulațiuni în lege și, precum constat, le am pus ca o necesitate imperioasă pentru că ele fuseseră făgăduite prin manifestul de care noi ne credem legați. (Aplauze).

Ne credem legați de acel manifest prin cinstea noastră politică. (Aplauze prelungite).

Ne credem legați de acel manifest, pentru că de dânsul depinde creditul nostru social! (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Cred, d-lor, că este în interesul păturilor conducătoare ale acestui stat, și deci în primul rînd al proprietății mari, ca creditul nostru social să nu fie zdruncinat. Este dar o datorie esențială socială și națională, ca manifestul să se îndeplinească în întregimea lui. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Suntem și noi proprietari, și negăm oricărui alt partid, dreptul de a vorbi exclusiv în numele proprietății mari. (Aplauze prelungite).

D-lor, nu cred că simțământul de proprietate se poate doza după întinderea moșiiilor. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Cred că iubirea de proprietate crește cu legăturile de sânge și de veacuri (Aplauze furtunoase) sau cu munca harnică și cinstită, care și-a permis să dobândești moșia. (Aplauze prelungite).

În virtutea acestor cuvinte revendic, pentru membrii acestei majorități dreptul de a ne pronunța ca proprietari. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Dar, d-lor, tocmai fiindcă aveam grija proprietății mari, am crezut că trebuie să împiedecăm ca la orice moment al evoluțiunei noastre sociale și politice să nu-și piardă prima și esențiala facultate a unei instituțiuni sociale, adică aceea de a se adapta nevoilor societății în care există. (Aplauze prelungite).

Nu vrem să se repete greșala dela 1864, care a făcut ca din pricina relei voințe, din pricina îndărătniciei unui partid politic, rezolvarea chestiunii agrare să fie multă vreme întârziată. Iar când și-a primit o soluțiune, în loc s'o primească naturală și dreaptă, să se deslege în condițiuni

politice dezastruoase și în condițiuni sociale primejdiase. (Aplauze prelungite).

Zic în condițiuni sociale primejdiase, pentru că la 1864 din pricina îndărătniciei unui partid, care nu voia să recunoască clăcașilor dreptul lor istoric de coproprietari, s'a preferit a se înfățișa re-forma ca un dar de pământ pe când ea trebuia să fie o ieșire din indiviziune. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Și rezultatul politic al acestei greșeli l am resimțit cu toții de 40 de ani.

Dlor, nu aș vrea să repetăm greșala care s'a făcut și acum mai de curând cu chestiunea Casei rurale. Când am cerut înființarea unei asemenea instituțiuni, pentru a ajuta prin credit crearea proprietății mici, am fost acuzați de socialism și de distrugători ai proprietății mari. Cred că nu este în momentul de față un suflet luminat, care să nu constate cât de bine ar fi fost, mai ales pentru proprietatea mare, dacă instituțiunea aceasta, pe care sper că o vom vota cu toții astăzi, s'ar fi putut vota acum 10 ani. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Dlor, cum am zis, nu este ocaziunea și nu este timpul să discutăm acum tehnica legilor. Sunt gata, suntem gata atât membrii guvernului, cât și membrii majorității să admitem tot ce poate conlucra, în mod armonios și binefăcător, la scopul pe care îl urmărim, și care este un scop de adevărată solidarizare socială, de adevărată armonie între clase. (Aplauze).

Nu trebuie să răscolim patimile, nu trebuie să exasperăm interesele. Trebuie, din contră, să arătăm tuturor necesitatea mare de a ne împăca cu toții într'un interes comun, și partide deosebite și clase sociale deosebite. (Aplauze).

Nu trebuie în această situațiune să facem agrarianism. Agrarianismul, cum se face astăzi, este clericalismul pentru religiune. (Aplauze, Bravo!) Este o formă vătămătoare, care, în dorința de a apăra prea mult părți cari nu sunt esențiale ale instituțiunilor, le înăbușă și le omoră prin strângerea lor prea strâmtă și neinteligentă. (Aplauze, Bravo!)

Dlor, sunt în joc interese prea mari pentru că în mersul nostru, nu de guvern, dar în mersul nostru de stat, să putem fi oprii de orice obstacol s'ar pune înaintea noastră. (Aplauze).

Dar tocmai pentru că interesul acesta de stat este așa de mare, simțim cu toții, ca o necesitate de înalt patriotism, ca la această operă să colaboreze, în mod prietenesc și făcând, toți oamenii politici din acest stat.

De aceea am zis, dela început: nu pe rescrimițiuni ale trecutului putem întemaia viitorul.

Voim să întemălăm viitorul prin solidaritatea tuturor, sau dacă nu este posibil, cel puțin a celor mai mulți. (Aplauze).

O voce: Și a celor mai buni.

Dl I. I. C. Brătianu, ministrul de interne: Pentru a asigura acest viitor de care ține însăși existența noastră și ca stat și ca neam, se cere în primul rînd, liniștea adevărată și până în adâncimea zilei de astăzi.

Această liniște suntem chlemați noi, guvern liberal și d voastră parlament, majoritate și minoritate, s'o asigurăm acestui stat.

Sunt convins, că în rândurile majorității vom găsi tot concursul necesar pentru că opera aceasta să iasă asigurată.

Dar încă odată voui să termin, cuvintele mele, făcând apel la unanimitatea acestui parlament și aici intervine rolul partidului conservator. El nu poate în ziua de astăzi să dea altceva acestui stat, decât unanimitatea energiilor pentru îndeplinirea unei opere de înalt patriotism și de solidaritate socială și este datoria lui să ne-o dea. (Aplauze prelungite).

Afacerea protopopiatului din Lipova.

Deputațiune la P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp.

Azi a venit a doua deputațiune la P. S. Sa episcopul Aradului, în afacerea protopopului Voicu Hamsea din Lipova, care, precum se vede, amenință cu un scandal nemai pomenit biserica noastră.

Publicul mare cunoaște afacerea în toate amănuntele ei. Știe anume, că faptuitorul

omorului de astătoamnă dela via protopopului Voicu Hamsea este, după cum s'a constatat acum și prin tribunal, însuși protopopul Voicu Hamsea. Se cunosc, chiar din șirul debaterii dela tribunal, și împrejurările între cari s'a întâmplat *nenorocirea* (?): protopopul — împotriva advertisementului oaspeților săi, împotriva opreliștei pe cari i-o impun canoanele de a nu prinde armă ucigătoare în mână, împotriva moralei celei mai elementare de a nu-ți permite ca preot astfel de distracții, toată ziua, ca un om ce nu-și începe în piele, a tras la focuri de revolver, până ce a nimerit în urmă, în carne vie, omorînd pe învățătoruța Puticiu, mama a trei copilași, rămași orfani. Iși pătase deci mâinile cu sânge, prin *nenorocire*, zice el și prietenii săi, prin bătaia lui Dumnezeu care l-a ajuns, zic toți oamenii de omenie, cari cunosc trecutul acestui om și știu cât de mult a nesocotit în toată viața sa legile lui Dumnezeu și ale oamenilor. Dar fie prin una, fie prin alta, fapt e că își pătase mâinile și dacă în omul acesta mai eră o scânteie de bun simț, o infimă conștiință a chemării sale de preot, trebuia să-și tragă imediat consecințele faptei, pentru că nu-și putea închipui doar să mai poată lua cu aceste mâni sfântul potir la altarul bisericii. Erau într'adevăr mulți, cari — cu toate că opiniile despre Voicu Hamsea nu prea divergează — în cazul dat anticipau părerea aceasta favorabilă despre dânsul.

S'au înșelat însă și aceștia.

Lui Voicu Hamsea puțin îi pasă de biserică, el se leagă din răspuțeri de poziția sa, și, în desăvârșita sa stricăciune sufletească, crede că va putea găsi factori cari să-i dea mână de ajutor de a sta și pe mai departe în scaunul protopopesc, de a se mai apropia de sf. altar. N'a greșit tocmai în calculii săi. S'au aflat într'adevăr oameni cari să-i întindă și la aceasta mâna lor de ajutor. Să-i vedem, cine? Intâiu chiar preoții din protopopiatul său, deodată, aproape fără excepție onorabilă, — toți agenți ai lui la »Lipovana« unde este director.

Domnii aceștia, cari au verificat în ne-nunțate ocazii purtarea cea mai mizereabilă antiromânească a protopopului Hamsea, cari s'au solidarizat totdeauna cu toate actele lui ori cât de detestabile, au curajul trist să iscălească un atestat pe seama lui Voicu Hamsea în care spun într'altelă că »nu cer delăturarea lui pentru că nu este știrbită vaza bisericii și nici alterat simțul religios moral al poporului«. Așa vorbesc, așa scriu și aceasta este concepția morală a preoților unde protopop este V. Hamsea! Dacă am avea noi organe bisericesti la culmea chemării lor, ar trebui disciplinați în mod exemplar până la unul acești servitori la altar, pentru nerușinarea cu cari vin să sfideze morala publică, să batjocurească biserica și cinstea lor de preoți! Cum? Se poate lucrul acesta, ca laicii să vie, să apere curățenia și sfințenia altarului împotriva preoților, cari, socot că ucigașii pot să stea la altar! Preoți sunt aceștia într'adevăr, cari știu ce datoresc chemării și bisericii lor? Am primit documentul acesta rușinos al lor cu rugarea să-l publicăm și noi, l-am rupt însă în bucăți ca să nu provocăm o scârbă publică. Veneratele fețe bisericesti din cercul Lipovii și-au trimis însă documentul lor discualificător și la »Lupta«, care, natural, a profitat de ocazie să-și bată joc de ei și de biserica noastră, publicându-l. Crușarea a-

ceasta nu o puteam aștepta noi dela părințele Lucaciu, care diriguște acum »Lupta«.

Mai este apoi unul care e de o plăcere cu Hamsea și care vrea să ni-l pună în biserică. Ghiciți-l? Este domnul Stefan C. Pop, deputat național. Până mai ieri, credeam că dl Pop e simplu apărător, plătit ori neplătit al lui Hamsea, ieri însă a încercat în public, alegând o formă chiar insolentă față de unul dintre redactorii noștri, să-și rehabiliteze pe prietenul său de cruce. La supărat, — ne spune într-o scrisoare ce am primit azi, — că în raportul publicat despre procesul din Timișoara, am afirmat că dânsul a prezentat un atestat patriotic. Ei bine n-avem la mâni atestatul ca să știm dacă a fost ori nu patriotic, dar fapt e că el a fost *dela patrioți*. Atestatul a fost dat în favorul lui Hamsea *de ungerii din Lipova*, cu intenția, credem destul de transparentă.

Să ne spună domnul deputat național, care *român* din Lipova, ar putea căpăta dela ungerii de acolo atestatul ce l-a căpătat Hamsea? Să nu afecteze deci dl Pop, căci în urma urmelor dacă naționalismul lui n'a făcut chestie de incompatibilitate între prietenia sa cu Voicu Hamsea, cu Boksán Szever, ce sunt pe lângă aceasta, chiar de era patriotic atestatul, care însă era numai făcut de patrioți — dacă l-ar fi cetit! Domnul Pop, să se modereze și să tacă deci, până îi e bine, căci un al doilea său amestec, în rândurile dușmanilor bisericii și a neamului nostru — să nu crează că am fi uitat pe cel dintâiu — nu i-ar mai aduce drept răsplată mandate de deputat.

Atâta deocamdată pentru d-sa.

Și pe când acestea se petrec la suprafață, acasă în Lipova, verbuncul în favoarea lui Hamsea este natural și mai rușinos, mai nealegător în mijloace. Ginerile său, adună gunoierii Lipovii, pe cari le satură cu șampanie ca să poată înjgheba cu diurne o deputație la episcopul în favorul ucigașului.

Aceasta este starea lucrurilor cari a determinat pe fruntașii din Lipova să vie acum a doua oară la P. S. Sa Episcopul și să solicite în modul cel mai serios, ca să pue capăt scandalului ce se pregătește.

În deputațiune au fost toți fruntașii Lipovei și anume, domni dr. Alexandru Marta, avocat, dr. Aurel Halic, medic, George Antonovics, proprietar, George Savits, notar comunal, dr. Constantin Missits, avocat Iosif Serb conducătorul cărții funduare, Gregorie Marienescu, funcționar, Aurel Saviciu, proprietar, Vasile Iotca, proprietar, Emil Pașca, funcționar și Matei Bocșa, funcționar.

Deputațiunea prin oratorul ei dr. Marta și-a exprimat în mod franc nemulțumirea sa față de procedura consistorului în afacerea Hamsea, care i-a îndemnat să vie a doua oară la P. S. Sa și să-l facă atent la urmările stărilor de lucruri insuportabile ce s'au creat în Lipova.

— Nu vrem — a zis dr. Marta — nu îndrăznim să presupunem că D-voastră îl părtiniți pe ucigaș și că admiteți ca să fie pângărit altarul. Dacă însă totuși ar urma una ca aceasta, răspunderea să ne permiteți să o aruncăm asupra P. S. Voastre, pentru că noi ni-am împlinit acum datoria și să știți P. S. dle Episcop, că numai peste trupurile noastre, va mai putea intra ucigașul în biserică Lipovei.

Acesta este ultimul nostru cuvânt!

Tonul hotărât, în care s'au amestecat energice aprobări din partea celor prezenți, a impresionat vădit pe P. S. Sa.

În răspunsul seu scurt, P. S. Sa și-a dat *cuvântul seu*, că imediat după primirea sentenței îl va suspenda pe protopopul Hamsea, pentru că este hotărât ca și până aci să guverneze în spirit absolut imparțial, biserică.

P. S. Sa s'a întreținut apoi în mod privat cu membrii deputațiunii, interesându-se mai ales de dl notar George Saviciu, care a fost prieten bun al protopopului, a fost chiar de față ca oaspe la petrecerea fatală dela vie, iar acum îl vede și pe dânsul în deputație.

— Am fost și sunt prietenul protopopului Hamsea, dar când am văzut că s'a supărat pe mine, pentru că n'am mărturisit fals în procesul dela Timișoara în favoarea sa, vă spun sincer, m'am îngrozit de atâta stricăciune!

După ce membrii deputațiunii i-au spus apoi P. S. Sale, cum ginerele protopopului se căznește să aducă cu diurne o deputație la dânsul cum deputația a fost prealabil tratată cu șampanie, s'au arătat apoi din cine se compune deputația, au plecat vădit impresionați și mângâiați de cuvintele P. S. Sale.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 13 Decembrie n. 1907.

— **Procesul »Gazetei«.** Dl Victor Branște, redactorul »Gaz. Trans.« a fost condamnat Joi în 12 Dec. de tribunalul din Murăș Oșorhei, pentru un articol scris în contra proiectului lui Apponyi la *cinci zile închisoare de stat și 100 de cor. amendă*.

— **Soartea deputațiilor poloni.** Preotul-deputat Skowronki din Posen și-a depus mandatul în urma ordinațiunii cardinalului Kopp, în care acesta interzice preoților de a părăsi parohia pe timp mai lung de 24 ore.

— **Hymen.** Dl Petru Locusteanu și d-șoara Elena Benciu își vor celebra cununia lor Duminică în 2 Decembrie a. c. în biserică Domnița Balasa (București). Felicitări!

— **Alegere de preot.** Duminică în 25 Nov. st. v. s'a ținut alegere de preot în parohia din frunțașă comună Oravița-română. Au recurs 3 candidați: teologul abs. Cornel Jurca, preotul Nicolae Chicomban și telogul abs. Petru Șuşan. A fost ales cu o majoritate de 112 voturi simpatice linăr Cornel Jurca, fiul vrednicului învățător Serafim Jurca din Vasiova. N'am putut în deajuns admiră lozinca de purcedere a Prea On. domn Alexandru P. Popovici, protopresbiter tractual, care și de astădată a dovedit, spre mulțumirea tuturor, un tact deosebit. Îi mulțumim din inimă rugând pe atotputernicul Dumnezeu să-l învrednice încă mulți ani, ca tot în felul acesta să-și conducă tractul, care îi este încredințat. Celor doi candidați rămași în minoritate le mulțumim pentru dragostea dovedită față de comuna noastră, prin recurgerea d-lor; iar alesului nostru, de care sunt legate cele mai esențiale nădejdi, îi dorim, ca bunul Dumnezeu să-l aducă între noi, păstorindu-ne după buna D-sale chibzuință.

Mai mulți alegători.

— **Asasinarea lui Boris Sarafoff.** Sofia, 29 Noembrie. Boris Sarafoff și un alt șef-revoluționar Garwanoff, au fost uciși azi noapte cu focuri de revolver, de către un macedonean. Omorul s'a comis, în momentul când Sarafoff însoțea pe Garwanoff, care îi făcuse o vizită, până la stradă, macedoneanul l-a ucis pe amândoi.

Se știe că Boris Sarafoff a fost implicat în faimosul complot bulgăresc, instruit de dl J. Th. Florescu, complot care a făcut mare șgomot.

Complicii lui Boris Sarafoff au fost condamnați, și el de asemenea a fost condamnat la 20 ani închisoare în contumace.

— **Fața fragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumusețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adevărat ca adevărat bune în contra pișturilor, petelor de ficat, coșuri, mitteseri, roșeața mânilor. Dacă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comanda la singurul preparator: Tónay Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

— **Săpun de viorea de Parma.** Sub această numire de câțiva ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de viorele? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare se nu întrebuințeze acest săpun, numai ca să-i tindă mâna de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăți 2 coroane 20 fil. Pregătește Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugoj în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

Proiectul cvotei în cameră.

— Ședința dela 13 Decembrie. —

— Prin telefon. —

Prezidează Justh lucru care schimbă situația în cameră căci dezbaterile urmează liniștit și fără cunoscutele volnicii ale vice-prezidenților.

Proiectul articolului unic se votează în cetirea a treia.

Raportorul cvotei Hoitsy Pál citește raportul său asupra proiectului pentru cvotă. El spune că deși proiectul aduce greutăți nouă, ele totuși nu-s insuportabile. Cere votarea proiectului.

Croatul Milan Roici propune ca proiectul să se ia dela ordinea zilei.

Kossuthistul Bizony Ákos spune că deși proiectul face oarecari greutăți partidului său îl primește. Cere însă ca să nu se ceară partidului jertfe cari ar însemna lăpădarea principiilor.

Wekerle spune că fiecare partid are dreptul să și mențină principiile sale neatînse.

După aceasta vorbesc deputații croați, reîncepând obstrucția. Au vorbit deputații Lukinici, Șurmin care a propus să se menție statu quo, adică cvota cea veche și în sfârșit deputatul Novosel.

Justh anunță la sfârșitul ședinței, că Ungron a propus ca ședințele să prelungească cu o oră.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 13 Dec. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ:

Grâu pe Apr. 1908 (100 klg.)	26.60—26.62
Secară pe Apr.	24.90—24.92
Ovăș pe Apr.	17.20—17.22
Cucuruz pe Mai 1908	15.02—15.04

INCHEEREA la 4 ORE:

Grâu pe Apr.	26.60—26.62
Secară pe Apr.	24.96—24.98
Ovăș pe Apr.	17.24—17.26
Cucuruz pe Mai 1908	15.—15.04

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu	
De Tisa — — — —	24 K. 90—26 K. 50 fil.
Din comitatul Albei — —	25 » 75—26 » 15 »
De Pesta — — — —	25 » 05—26 » 20 »
Bănățenesc — — — —	25 » 10—25 » 90 »
De Bacica — — — —	25 » 25—26 » 05 »
Săcară — — — —	24 » 10—24 » 40 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 90—16 » 10 »
» de cvalitatea II — —	15 » 90—16 » 10 »
Ovăș » » I — —	17 » 15—17 » 45 »
» » » II — —	16 » 65—16 » 96 »
Cucuruz vechiu — — — —	— » — » — »
» nou — — — —	14 » 75—14 » 95 »

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

Economisește multă

oboseală, timp și lemne

fiecare menajeră care spală rufele cu

pravul de săpun**pentru spălat**

arătat de mine, și rufele se fac curate și albe ca zăpada. La fiecare pachet e adăugat și un prospect.

Prețul unui pachet 24 fileri și 12 fileri.

Se găsește la

Stefan Knezevits, Temesvár

Fabrik, Hauptgasse 25, „Zur Salzmühle.

HREAN

nobil, dulce, se poate căpăta în cantitate mare

Calitate escelentă kgr. 70 fil., firul 70—75 deca

Clasa I.	>	60	>	>	40—45	>
> II.	>	50	>	>	25—30	>
> III.	>	40	>	>	18—20	>
> IV.	>	32	>	>	14—15	>
> V.	>	13	>	>	10—12	>

Din calitate amestecată, fire mai groase și mai subțiri, din rupturi kgr. 24 fil.

Comandele se pot face dela 5 kgr. în sus

pană la vagon, după comande de 20 cor.

10%, peste 500 cor. 15—20—25% reducere și se trimite porto franco, la dorință

se trimite preț curent și detalieri

Biró Pál kertgazdagsága, Debreczen.**Prețul curent al cărnei.**

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că de la 1 Noemvrie, în măcelăria mea am redus prețul cărnii așa d. e.

Carne de vită îngrășată:

1 klg. de carne de vită grasă partea dinainte 52 cr., klg. de carne de vită îngrășată partea dinătră pentru supă 64 cr. 1 kg. carne de tocană 66—80 cr. 1 kg. de carne pentru friptură, antricoate, pulpa de sus, pește albă 72 cr.

Vițel bătrân:

1 klg. din partea dinainte 48—52 cr., 1 kg. dinapol 64—68 cr.

Vițel tinăr:

1 klg. dinainte 72 cr., 1 klg. dinapol 88 cr.

Carne de porc:

1 klg. 72 76 cr., 1 klg. din cotlete 84 cr., 1 klg. de unsoare curată 70 cr., 1 klg. de slănină 70—76 cr.

Solicitând binevoitorul concurs al on. public rămân

cu **Farkas György,**

măcelar.

Forray-utca casa Kristyóry.

Lângă berăria Deutsch.

Oltoiuiri de struguri

expediază, garantând de sol asortiment bogat, care de ani e recunoscut de primii și cel mai

traiu:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telepproprietar: **Caspari Frigyes,**

Medgyes 23. sz. (Nagyküküllő megye).

Poftiji și cereți prețuri curente ilustrate!

Din prețul curent se pot celi scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informațiunile dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce pot avea în ferma de sus.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chimicește curat și natural, în lichid din isvorele de acid carbonic din bala celebră Buziás, pentru prepararea apelor gazeose, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și buturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Baroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii balneară Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZEN-SAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Recomand tuturor fierbătorilor de rachiu și de spirit

căldările

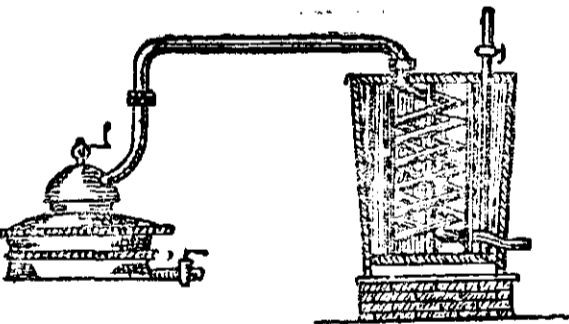
mele cele mai nouă și de construcția cea mai nouă, brevetate, făcute după sistem propriu.

Prețuri solide și fixe.

Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu injectoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. Țin totdeauna în magazinul meu cantitate mai mare de injectoare, ca să pot satisface momentan comande mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco prețuri curente ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar

UJVIDEK, strada Lázár nr. 14.

Weiszfeiler Sándor, blănar de lux.

Brassó, str. Kapu nr. 64.

Prăvălie exclusivă de blănuri preparate proprii în mic și mare.

Ține în magazin: Boauri (manșoane, manșete, bunzi, saci de picioare, paltoane scurte, căuist de pele și de stofă asortiment bogat.

— Se primesc comande, transformări, și reparaturi. —

Comandele din provincie se săvârșesc repede și prompt.

Bunzi de călătorit sau de picioare,

ile dau împrumut; blănilor cumpărate la mine

— se curăță gratuit. —

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

Iscătuș de edificii, canale și apaducte

Arad, Strada Batthyányi Nro. 17.

Pregătește din fier bine bătut: grilaje la fluviu, trepte, balcoane, și pentru bănci.

Primește spre efectuare ori-ce forme de fer, acoperișuri și rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construcție de apaducte, eșitoare fără miros, pisoare, lavortoare, seâlzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu tragere spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de tuburi de piatră smălțuită.

TELEFON Nr. 87.

TRISKA J.

Pianine — Cimbale — Piane Harmonice

în prețul de fabrică se pot căpăta și plătit în rate.

● Se închiriază instrumente. ●

Acordarea sau repararea în loc sau în provincie o săvârșește prompt.

Cel mai mare magazin de pianine în Ardeal **TRISKA J.**

KOLOZSVAR Sétatér-u. 10. (Casa propr.)

Grósz Nagy Ferencz,

farmacia : : DEBRECZEN, Șas-u. 8. : : farmacia : :
cist. : : „Arany egyszarm”. : :
Recomandă medicamente speciale preparate.

Numai există reumă !

Cine vrea să scape de orice soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul **Balzam Regesc** (Király Balzsam) al cărui efect vindecător recunoscut de medici. 1 sticlă mare 2.65 cor. cu îndrumare. 3 sticle mari 6.65 cor. cu îndrumare, porto franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai eficace medicament. Numai există reumă !

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi
POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustetelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fl. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT
PENTRU VOPSIREA PĂRULUI
în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

AU SOSIT

cele mai frumoase și mai moderne

noutăți de toamnă

în stofe, precum și flanele și bar-
cheturi de spălat

modelele cele mai noi și asortiment bogat, cari se găsesc numai la mine cu prețurile cele mai favorabile.

Pânză și șifon

asemenea în calitatea cea mai bună. O cumpărătură de probă poate convinge pe ori și cine, că numai la mine se poate târgui bine și ieftin.

Solicită părținirea binevoitoare:

George Jancovici

ARAD, strada Forray nr. 2.

(casa Lukácsy).

Liferantul de lumini de ceară a diecezel catolice din com. Bihor și Silăgy.

INTEMEIAT LA 1835.

Frölich József pregătitor de lumini de ceară
NAGYVÁRAD.

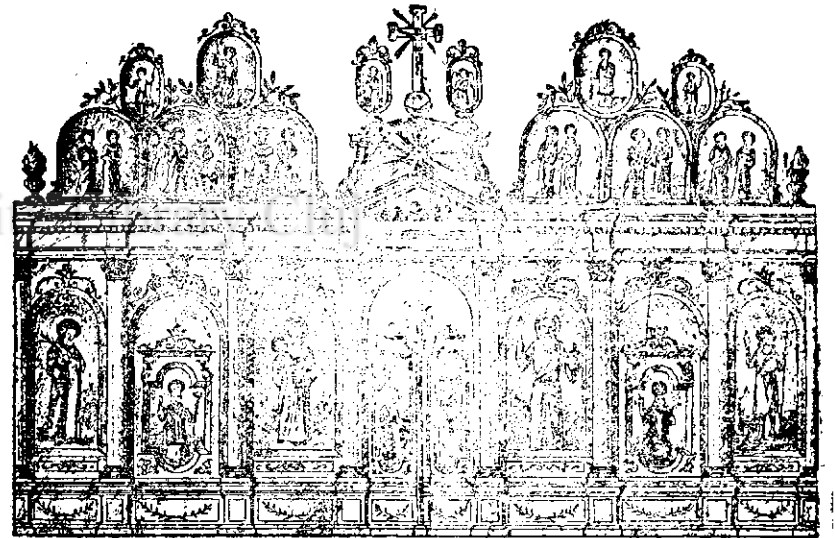
Recomandăm în binevoitoarea a onor. public, fabricațiunile sale de lumini de ceară, lumini de ceară de I-a calitate bucată 4.80 Cor. II-a calitate 4 Cor. III-a calitate 3 Cor. — Tot felul de lumini mai mici, albe, galbene sau colorate. — Lumini de ceară pentru cununie, albe și frumos aurite părechea dela 5 Cor. până la 100 Cor. — Cea mai fină tămăie din Egipt, prima 2.40 Cor. secunda 1.80 Cor. tertia 1 Cor. — Cel mai fin oleu destilat de flori în cano de tinichea indeosebi pentru biserică. Klgr. 96 fl. — Recomand luminile mele pentru altar, pregătite din steariu curat, ce nu picură și nu curg. Și cea mai bagatelă comandă o eșecut prompt, pachetare nu se compută și dela 5 Klgr. în sus expediția e francată.

Miere și ceară galbînă cumpăr pe lângă prețurile cele mai mari.

SZABÓ SÁNDOR

SCULPOR, AURITOR ȘI MĂESTRU DE ALTARE
SZATMÁR, BÁTHORY-U. 18.

Me angajez se fac
altare noi, amvoane, morminte sfinte,

Statui sfinte din piatră, lemn sau imitație.
Renovarea lucrurilor vechi o primesc cu prețuri reduse.

Tablourile noi de altare le fac cu ajutorul pictorilor celebri. În atelierul meu am un depozit de decoruri gata de biserică și odăi.

Mai departe atrag atențiunea onor. preoți să viziteze atelierul meu unde am gata icoane în reliefuri, cari reprezintă stațiunile lui Hristos pe Golgota.

Desenuri și proiecte trimit gratuit. — Pentru a ușura negocierile mă duc pe cheltuelile mele ori și unde. — Aurirea se face cu aur Catalin.

In atențiunea celor cari zidesc!

Aduc la cunoștința celor interesați, că în ferma mea de zidit din Radnai-ut 22 (telefon 393) și în cancelaria mea de arhitectură (telefon și pentru comitat 264) se pot procura și căpăta

ȚIGLE (cărămizi)

calitatea cea mai bună arse în cuptorul meu de curând zidit, tot așa treiste pentru tovarne în ori ce calitate. Primesc zidiri de ori ce soi, — planuri și eșecutarea lor pe lângă prețurile cele mai moderate. Schițe fac gratuit.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.